

Siarter Llysoedd - Y Llysoedd Sifil

Mae'r daflen hon yn nodi safon y gwasanaeth y gallwch ei ddisgwyl gan unrhyw Lys Sirol yng Nghymru a Lloegr. Rydym wedi gosod y safonau hyn ar ôl siarad â phobl sydd wedi defnyddio'r llys. Ein nod yw darparu gwasanaeth rhagorol a chwrtais a phan ddowch i'r llys gallwch ddisgwyl cael eich trin yn deg ac yn gyfartal, waeth beth yw eich oed, eich tarddiad ethnig, eich anabledd, eich rhyw, eich tueddfryd rhywiol neu eich credoau crefyddol

Mae'r Siarter hwn yn ymdrin â gweinyddiaeth y llys, nid y penderfyniadau a wneir gan farnwyr. Efallai y gallwch apelio i lys uwch os nad ydych yn fodlon â chanlyniad eich achos. Os ydych eisiau gwneud hynny, dylech gael cyngor cyfreithiol. Mae taflen "Rwyf eisiau Apelio" ar gael gan y llys hefyd.

Sylwch na all staff y llys roi cyngor cyfreithiol i gwsmeriaid.

Os ydych yn dod i'r llys

Pan ofynnir i chi ddod i'r llys byddwn yn anfon y canlynol atoch chi, neu at eich twrnai:

- map yn dangos sut i gyrraedd y llys;
- taflen gyda manylion trafndiaeth gyhoeddus ac unrhyw feysydd parcio ger y llys;
- manylion amseroedd agor y llys;
- gwybodaeth am luniaeth, ffonau, manau aros ar wahân ac yn y blaen;
- manylion cyswllt y Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu Reolwr y Llys

Cyn dyddiad eich gwrandawriad, gallwch ofyn am gael gweld y math o ystafell neu lys lle cynhelir eich achos.

Os oes gennych anabledd a bod angen help arnoch yn ystod eich gwrandawriad llys, rhowch wybod i ni ymlaen llaw drwy siarad â'r Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu Reolwr y Llys a fydd yn dweud wrthych sut y gallwn eich helpu.

Gallwn ddarparu cyfieithwyr ar gyfer rhai mathau o achosion ond ar gyfer eraill bydd angen i chi drefnu a thalu am y gwasanaeth eich hun. Gall staff y llys roi rhagor o wybodaeth i chi ar gais.

Mae adeilad y llys ar agor o 9am ymlaen fel arfer ar ddiwrnodau pan fydd gwrandawriadau'n cael cynnal. Mae'r cownter cyhoeddus neu'r pwynt ymholiadau ar agor rhwng 10am a 4pm, ond efallai fod rhai ar agor am fwy o amser na'r safon sylfaenol cenedlaethol hwn.

Sylwch os gwelwch yn dda na chaniateir ysmegu yn unrhyw ran o'n hadeiladau.

Pan gyrhaeddwch y llys byddwch yn gweld y canlynol:

- staff cwrtais, boneddigaid a chymwynasgar yn gwisgo bathodynau adnabod dwyieithog;
- arwyddion clir i'ch helpu chi i ddod o hyd i'ch ffordd o gwmpas;
- taflenni gwybodaeth yn cael eu harddangos;
- hysbysiad yn rhoi manylion y Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu Reolwr y Llys, a fydd yn fodlon eich helpu os oes gennych unrhyw anghenion arbennig, awgrymiadau neu gwynion.

Pan fyddwch yn mynd at y cownter cyhoeddus neu'r pwynt ymholiadau, byddwn yn

- parchu eich preifatrwydd;
- siarad â chi lle na all aelodau eraill o'r cyhoedd eich clywed petai'n well gennych chi hynny;
- defnyddio iaith syml a chlr a sicrhau bod unrhyw derm technegol yn cael ei esbonio;
- rhoi'r opsiwn i chi gynnal sgwrs yn Gymraeg os dymunwch. Os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael, rhoddir dewis i chi un ai i gynnal y sgwrs yn Saesneg, defnyddio Llinell Gymorth yr Iaith Gymraeg 0800 212 368, neu gellir trefnu i siaradwr Cymraeg fod ar gael ar ddyddiad arall;
- delio â'ch ymholiad o fewn 10 munud, neu esbonio'r oedi os bydd yn rhaid i chi aros yn hirach.

Gallwch ein ffonio ni rhwng 9am a 5pm o ddydd Llun i ddydd Gwener a byddwn yn:

- ateb y ffôn yn gyflym ac yn gymwynasgar;
- yn cyfarch yn ddwyieithog yng Nghymru a rhoi'r opsiwn i chi gynnal y sgwrs yn Gymraeg. Os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael, rhoddir dewis i chi un ai i gynnal y sgwrs yn Saesneg, defnyddio Llinell Gymorth yr Iaith Gymraeg, neu gellir trefnu i siaradwr Cymraeg fod ar gael ar ddyddiad arall;
- rhoi enw'r person sy'n siarad â chi.
- rhoi ateb clir a fydd o gymorth i chi.

Pan fyddwch yn ysgrifennu at y llys, a bod gofyn i ni ateb, byddwn yn:

- ysgrifennu atoch neu'n eich ffonio cyn pen 10 diwrnod gwaith i dderbyn eich llythyr;
- dweud wrthyhych pwy sy'n ysgrifennu a darparu rhif ffôn i gysylltu ag ef/hi os dymunwch.
- croesawu llythyrau drwy gyfrwng y Gymraeg ac os bydd ymateb yn briodol, byddwch yn derbyn ateb wedi'i lofnodi yn Gymraeg.

Os ydych chi eisiau cychwyn achos byddwn yn:

- anfon y dogfennau sy'n ymwneud â'ch achos cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl derbyn eich cais;
- rhoi cyfeirnod eich achos i chi cyn pen 10 diwrnod gwaith i'ch achos gael ei gychwyn;
- rhoi'r dyddiad y bydd yn rhaid i chi ddod i'r llys os yw hyn yn briodol.
- Gallwn roi ffurflenni i chi a'ch helpu i'w llenwi ond ni allwn roi cyngor cyfreithiol i chi na dweud wrthyh beth i'w ddweud. Ni allwn ddweud wrthyh a fydd eich achos yn debyg o lwyddo ai peidio, na dweud wrthyh beth fydd penderfyniad y llys. Mae taflenni am y gwahanol fathau o achosion sifil ar gael mewn unrhyw Lys Sirol. Byddwn yn anfon y daflen y byddwch yn gofyn amdani atoch o fewn 10 diwrnod gwaith. Mae'r wybodaeth ar gael hefyd oddi ar ein gwefan: www.gwasanaeth-llysoeddem.gov.uk.

Gallwn ddweud wrthyh hefyd sut i gael cyngor gan dwrnai neu Ganolfan Cyngor Ar Bopeth neu asiantaethau perthnasol neu ddefnyddiol eraill.

Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol

Bydd Galw Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol (CLS Direct), gwasanaeth rhad ac am ddim a ariennir gan y llywodraeth, yn gallu darparu gwybodaeth am ble y gallwch gael y math o gyngor cyfreithiol sydd ei angen arnoch.

Rhif ffôn: 0845 345 4345

gwefan: www.clsdirect.org.uk

Llinell Gymorth Genedlaethol Cyfryngu

Mae cyfryngu'n ddull syml a rhad o ddatrys amrywiaeth eang o anghydfodau. Gall arbed amser ac arian i chi a gall helpu'r partïon i gael ateb a fydd o fudd i bob ochr. I gael rhagor o wybodaeth am y broses gyfryngu, cysylltwch â'r Llinell Gymorth Gyfryngu Genedlaethol:

Rhif: ffôn: 0845 603 0809

gwefan: www.nationalmediationhelpline.com

Cyngor Ar Bopeth

Mae CAB yn rhoi cyngor cyfrinachol, diduedd ac annibynnol yn rhad ac am ddim ar amrywiaeth eang o bynciau, gan gynnwys dyled, budd daliadau, tai, materion cyfreithiol, cyflogaeth, mewnfudo a materion sy'n ymwneud â defnyddwyr. Arddangosir rhif ffôn a chyfeiriad y swyddfa leol yn y Llys.

gwefan: www.citizensadvice.org.uk

Money Claim Online

Gallwch gychwyn rhai achosion drwy'r Rhyngrwyd. Gellir cychwyn hawliadau am swm penodol o hyd at £100,000 gan ddefnyddio'n gwasanaeth Money Claim Online yn www.moneyclaim.gov.uk. Gellir talu ffioedd y llys ar-lein drwy ddefnyddio cerdyn credyd neu ddebyd ac mae llawer o help ac arweiniad ar y gwasanaeth ar-lein a'r drefn hawliadau bychain yn gyffredinol ar gael yn:

www.hmcourts-service.gov.uk/onlineservices/mcol/index.htm

Eich gwrandawriad llys

Pan gyrhaeddwch y llys byddwn yn:

- dangos lle y cynhelir eich achos ar hysbysfwrdd;
- trefnu i chi aros ar wahân i dystion yr ochr arall os nad oes man aros ar wahân. Gofynnwch i staff y llys petai'n well gennych chi hyn;
- delio â'ch achos cyn gynted â phosibl. Ond mae hi'n bosibl i bethau fynd ar ei hôl hi, er enghraifft os bydd yr achos o flaen eich achos chi yn cymryd mwy o amser na'r disgwyl.

Os bydd yn rhaid i chi ddisgwyl byddwn yn:

- dweud wrthyh yn rheolaidd faint yn fwy y bydd yn rhaid i chi ddisgwyl;
- dweud wrthyh cyn gynted ag sy'n bosibl os na ellir cynnal eich achos y diwrnod hwnnw.

Os bydd yn rhaid i ni newid dyddiad eich gwrandawriad, byddwn yn dweud hynny wrthyh chi cyn gynted ag sy'n bosibl.

Penderfyniadau a gorchmynion y llys

Gallwch ofyn i ni gofnodi dyfarniad gan nad yw diffynnydd wedi ymateb i'r hawliad. Os gallwn wneud hyn, byddwn yn gwneud y dyfarniad ac, os oes angen, yn rhoi gwybod i chi a'r diffynnydd cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl hynny.

Gall y barnwr wrando eich achos mewn llys neu benderfynu ar sail y dogfennau sy'n ymwneud â'ch achos. Byddwn yn anfon gorchymyn atoch a fydd yn cynnwys penderfyniad y llys cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl dyddiad y penderfyniad.

Gallwch ofyn i ni ddiddymu cofrestru dyfarniad yn eich erbyn os byddwch yn talu'r hyn sy'n ddyledus gennych cyn pen mis i ddyddiad y dyfarniad. Byddwn yn anfon tystysgrif canslo atoch cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl i ni dderbyn eich cais a phrawf gan yr hawlydd eich bod wedi talu. Os byddwch yn talu'r hyn sy'n ddyledus gennych dros fis ar ôl y dyfarniad, gallwch ofyn i ni nodi bod y dyfarniad wedi'i fodloni.

Cael arian gan eich dyledwyr

Cyn i chi benderfynu gorfodi gorchymyn llys (ceisio cael yr arian a ddyfarnwyd), dylech gofio na allwn ni warantu y byddwch yn cael eich arian yn ôl. Byddwn yn rhoi gwybodaeth i chi am y gwahanol ffyrdd o geisio cael eich arian yn ôl a'r ffioedd y bydd yn rhaid i chi eu talu.

Os gofynnwch i ni anfon gwarant i weithredu at feili (sy'n caniatáu iddynt gymryd a gwerthu nwyddau i geisio talu eich hawliad neu sicrhau cynnig i dalu) byddwn yn:

- ei anfon cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl i ni dderbyn y ffi gennych;
- sicrhau bod y beili'n ymweld â'r diffynnydd cyn pen 15 diwrnod gwaith ar ôl i ni anfon y warant os nad yw'r diffynnydd yn talu;
- anfon adroddiad atoch cyn pen mis ar ôl i ni anfon y warant;
- cysylltu â chi bob mis nes i'r beili lunio adroddiad terfynol;
- anfon yr adroddiad atoch cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl i ni ei dderbyn.

Os dewiswch roi cynnig ar ffordd arall o orfodi'r dyfarniad, byddwn yn paratoi ac yn anfon y dogfennau cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl i ni dderbyn y ffi gennych.

Ar gyfer cwmnïau sy'n defnyddio ein system gyfrifiadurol yn Swmp Ganolfan y Llysoedd Sirol, neu sy'n cychwyn ar-lein drwy Money Claim Online, byddwn yn:

- anfon ffurflenni hawlio at ddiffynyddion cyn pen 48 awr i dderbyn y wybodaeth;
- anfon dyfarniadau at ddiffynyddion cyn pen 48 awr ar ôl iddynt gael eu gwneud;
- anfon gwarantau i weithredu i'r llys priodol cyn pen 48 awr.

Gwrando arnoch chi

Croesawn eich sylwadau a'ch awgrymiadau ar sut y gallem ni wella ein gwasanaeth i chi. Byddwn yn cyflawni hyn drwy:

- eich gwahodd chi i lenwi cardiau sylwadau;
- cynnal arolygon lleol;
- talu sylw i bob sylw, cwyn ac awgrym;
- arddangos gwybodaeth am ein perfformiad;
- arddangos, ym mannau aros y llys, fanylion am gwynion ac awgrymiadau a beth yr ydym wedi'i wneud i wella pethau o ganlyniad i'ch adborth;
- arddangos canlyniadau arolygon lleol a newidiadau yr ydym wedi'u gwneud o'u herwydd.

Os ydych chi eisiau cwyno, rhowch wybod i ni cyn gynted ag sy'n bosibl a byddwn yn gwneud ein gorau glas i ddatrys y broblem yn y fan a'r lle. Os ydych yn dal yn anhapus, gallwch siarad â'r Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu Reolwr y Llys. Petai'n well gennych, gallwch ysgrifennu at Reolwr y Llys yn y llys dan sylw.

Byddwn yn anelu at ddatrys ac ymateb i bob cwyn, gan roi ateb llawn i chi o fewn 5 diwrnod gwaith i'w derbyn.

Mae taflen o'r enw "Rydw i eisiau cwyno - beth ddylwn i ei wneud" ar gael ymhob llys. I gael mwy o wybodaeth gofynnwch i un o staff y llys neu ewch i'n gwefan yn: www.gwasanaeth-llysoeddem.gov.uk Rydym yn croesawu awgrymiadau a chanmoliaeth hefyd.

Er y gallwn ymchwilio i gwynion ynghylch ymddygiad barnwr mewn llys, allwn ni ddim ymchwilio i unrhyw beth sy'n ymwneud â'u dyfarniad, eu hasesiad o achos na gwyrddroi unrhyw rai o'u penderfyniadau. Mae gwybodaeth am sut i gwyno am ymddygiad personol barnwyr ar gael ar y we: www.judicialcomplaints.gov.gsi

Gellir anfon cwynion o'r fath yn ysgrifenedig at:

Office for Judicial Complaints (OJC),
4th Floor, Clive House,
70 Petty France,
Llundain SW1H 9HD

Rhif ffôn: 020 7189 2937
Ffacs: 020 7189 2936

Dylai eich llythyr gynnwys enw'r barnwr a'r llys, rhif eich achos a dyddiad y gwrandawriad ynghyd â manylion penodol yr ymddygiad yr ydych yn cwyno yn ei gylch.

Er na allwn ymchwilio i gwynion am dwrneiod, bargyfreithwyr nac unrhyw sefydliad arall, efallai y bydd y cyfeiriadau canlynol o ddefnydd i chi:

Twrneiod

Consumer Complaints Service,
The Law Society,
Victoria Court, 8 Dormer Place,
Leamington Spa,
Warwickshire CV32 5AE

Llinell gymorth: 0845 608 6565
Ffôn testun: 0845 601 1682
Ffacs: 01926 431435
ebost: enquiries@lawsociety.org.uk
gwefan: www.oss.lawsociety.org.uk

Bargyfreithwyr

Os hoffech chi gael ffurflen gwyno, ysgrifennwch at:

The Complaints Department,
The General Council of the Bar,
Northumberland House,
289-293 High Holborn,
Llundain WC1V 7HZ

Rhif ffôn: 020 7242 0082
Ffacs: 020 7905 2517
ebost: complaints@barcouncil.org.uk
gwefan: www.barcouncil.org.uk